

Nota briològica

Dues aportacions de J. Vives a la briologia catalana*

Creu Casas i Montserrat Brugués

Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Ciències. Botànica
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Phascum leptophyllum C. Müll.

Entre les mostres de briòfits del legat de J. Vives a l'herbari BCB de la Universitat Autònoma de Barcelona n'hem trobat un bon nombre per determinar. En fer-ne la primera revisió ens ha sorprès un exemplar estèril en bon estat vegetatiu que en estudiar-lo detingudament li hem observat les característiques morfològiques que l'identifiquen amb *Phascum leptophyllum*. Com que tenim un escàs coneixement de la presència i distribució d'aquest tàxon a la Península Ibèrica hem cregut interessant notificar aquesta recol·lecció de Vives.

Martínez i altres (1989) la van citar per primera vegada del palmerar d'Elx, a la costa alacantina, com *Tortula rhizophylla* (Sak.) Iwats. & Saito, denominació admesa en aquell moment. Posteriorment, l'any 1990, va ser recol·lectada per Arts a Sierra Nevada, prop de Trevélez, a 2000 m d'altitud, i publicada com *Phascum leptophyllum* (Arts & Sollman, 1991). A l'herbari BCB hi ha, també, una mostra recol·lectada l'any 1980 per Llimona & Ros a Espinardo (Múrcia) en una jardineria amb geranis a 150 m.

La mostra de Vives va ser recol·lectada juntament amb *Lunularia cruciata* el 22 d'abril 1973 sobre substrat sorrenc entre les poblacions tarragonines de Cunit i Cubelles, en un indret ruderal com la majoria de les cites ibèriques (figura 1).

Aquesta espècie, en ser descrita com a exemplars estèrils, la seva posició taxonòmica a Europa ha estat incerta durant molt temps. Primerament, va ser inclosa al gènere *Tortula* amb la denominació específica de *T. vectensis* per Warburg & Crundwell (1965), però Iwatsuki & Saito (1972) van considerar que era sinònim de *Tortula rhizophylla* descrita del Japó i que aquesta era la denominació correcta per a aquest tàxon. Zander (1989) creà el gènere *Chenia* en el qual va incloure *Chenia subobliqua* (Williams) Zand., i *Chenia rhizophylla* (Sak.) Zand. tal com figura en el *checklist* d'Espanya (Casas, 1991). Finalment, Arts & Sollman (1991), després d'un estudi molt acurat van considerar que *Phascum leptophyllum*, descrit de Sud-àfrica a partir d'exemplars fèrtils, és el primer nom vàlid i van discutir la seva posició taxonòmica al gènere *Phascum*, a més de donar la distribució mundial coneguda fins ara.

* (Two contributions of J. Vives to the catalan bryology).

***Anomodon longifolius* (Brid.) Hart.**

Des de l'estudi de Granzow (1988) sobre la distribució de les espècies del gènere *Anomodon* que es troben a la península Ibèrica no sabem de cap nova comunicació en referència a *Anomodon longifolius*.

Aquesta espècie és la més rara a la Península, citada fins ara només de localitats situades a les províncies de Barcelona, Guipúscoa i Navarra, on viu sobre roques calcàries humides en fagedes y rouredes.

És a l'herbari Vives on hem trobat una mostra indeterminada que correspon a aquest tàxon, a més, en aquesta nota, hi afegim una recol·lecció inèdita de R.M. Simó de Navarra (figura 1).

Les localitats noves són les següents:

Girona, la Garrotxa, el Collell, 12.04.1973, BCB 33794.

Navarra, Sierra de Leyre, barranc de Fuente Fría, leg. R.M. Simó, 27.09.1972, BCB 37232.

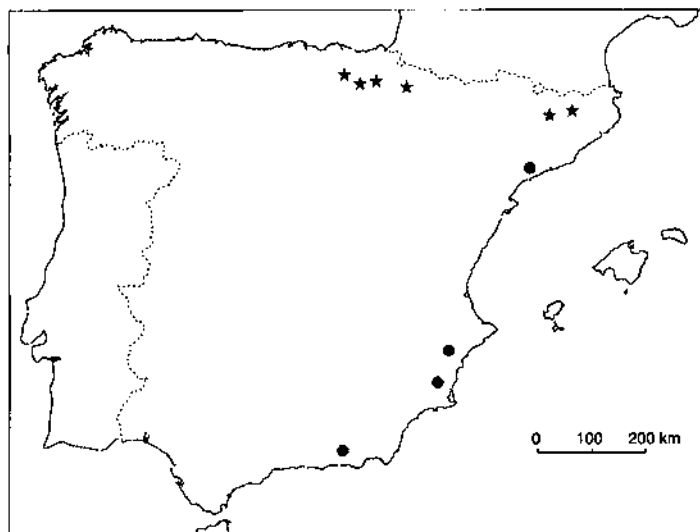

Figura 1. Distribució a la península Ibèrica de ● *Phascum leptophyllum* C. Müll. i de ★ *Anomodon longifolius* (Brid.) Hart.

Bibliografia

- Arts, T.; Sollman, P. 1991. Remarks on *Phascum leptophyllum* C. Müll., an earlier name for *Tortula rhizophylla* (Sak.) Iwats. & K. Saito. *Lindbergia* 17: 20-27.
- Casas, C. 1981. New checklist of spanish mosses. *Orsis* 6: 3-26.
- Granzow de la Cerda, I. 1988. Distribución de las especies del género *Anomodon* (Hedw.) Hook. & Tayl. (*Musci*) en la región occidental. *Fontqueria* 16: 9-24.
- Iwatsuki, Z.; Saito, K. 1972. Notes on *Tortula vectensis*. *Miscell. Bryol. Lichenol.* 6: 57-60.
- Martínez, L.F.; Mateo, F. D.; Varo, J. 1989. *Tortula rhizophylla* (Sak.) Iwats. & Saito, musgo nuevo para la Península Ibérica. *Fol. Bot. Misc.* 6: 81-84.
- Warburg, E.F.; Crundwell, A.C. (1965). *Tortula vectensis*, a new species from the Isle of Wighth. *Trans. Brit. Bryol. Soc.* 4: 763-766.
- Zander, R. H. 1989. Seven new genera in Pottiaceae (*Musci*) and a lectotype for *Syntrichia*. *Phytologia* 65: 424-436.

Manuscrit rebut el gener de 1995